

APA 7

Akademik Yayın İlkeleri

Hazırlayanlar

Arzu ÖZKAN CEYLAN

Özlem ERTAN KAYA*

Rumeysa GÜNAY ÖGE*

Zeynep ÇAKMAK*

2020-2021 Bahar

Yararlanılan Kaynak: American Psychological Association (2019). *Publication manual of the American Psychological Association* (7. baskı). Washington, DC: APA.

*Yazarların katkıları eşit orandadır.

Bölüm 1

Bilimsel Yazım ve Yayın İlkeleri

Giriş

- Bir araştırmanın bitmiş sayılabilmesinin koşulu bu araştırmanın bulgularının bilim insanlarıyla paylaşılmasıdır.
- Bu paylaşımın en iyi yolu bilimsel dergilerde çalışmanın yayımlanmasıdır.
- Bilimsel dergileri alandaki bilgilerin toplandığı havuzlar gibi düşünebiliriz.
- Öğrenciler de akademik topluluğun önemli üyeleridir.
- Bu bölümde profesyonellere ve öğrencilere önemli ilkelere bahsedilecektir.
 - Farklı makale türleri anlatılacaktır.
 - Yayımlama sırasında etik, yasal ve profesyonel standartlardan bahsedilecektir.

BİLİMSEL MAKALE TÜRLERİ

- Nicel makaleler
- Nitel makaleler
- Karma yöntemli makaleler
- Replikasyon /tekrarlama makaleleri
- Nicel ve nitel meta-analiz makaleleri
- Alanyazın tarama (derleme) makaleleri
- Kuramsal makaleler
- Yöntemsel makaleler
- Diğer makaleler
- Öğrenci çalışmaları ve tezler

Makale örnekleri için bkz.: <https://apastyle.apa.org>

Nicel makaleler

- Nicel makaleler, özgün, görgül ve sayısal olarak temsil edilen veriye dayalı araştırmaların sunulduğu çalışmalardır.
- Giriş, yöntem, bulgular ve tartışma bölümlerinden oluşur.
 - **Giriş:** Alanyazın bilgisi, amaç ve hipotez
 - **Yöntem:** Örneklem, aydınlatılmış onam, veri toplama araçları ve işlem, araştırma deseni
 - **Bulgular:** Yapılan analizler ve sonuçlarının raporlanması
 - **Tartışma:** Araştırmanın bulgularının alanyazın çerçevesinde tartışılması, araştırmanın sınırlılıkları ve doğurguları

Nitel makaleler

- Nitel makaleler, özgün, görgül ve nitel veriye dayalı araştırmaların sunulduğu çalışmalardır.
- Nitel araştırmaların aşağıdaki dört özelliği barındırması gerekir:
 - Sayısal verinin yerini, sözel ifadeler, sosyal etkileşime ilişkin gözlemler alır.
 - Sürekli bir analiz süreci sözkonusudur.
 - Kullanılan analiz yöntemi üzerinde sürekli çalışılmasını gerektirir. Araştırmacının bakış ağısı da süreci etkileyebilir.
 - Elde edilen bulguların yer ve zaman bağlamı içinde değerlendirilmesi sözkonusudur.

Vaka alışmaları

- **Vaka alışmaları:** Bir birey, grup, topluluk veya organizasyona ilişkin gözlemler veya onlardan elde edilen verilerin analizleri rapor edilir.

Karma yöntemli makaleler

- Nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı makalelerdir.

Replikasyon/Tekrarlama Makaleleri

- Replikasyon makalelerinde, araştırmacılar daha önce yapılmış araştırmalardan elde edilen bulguları doğrulamayı veya yeniden elde etmeyi amaçlar.
- İki tip replikasyon makalesi vardır: iç (internal) ve dış (external) replikasyonlar
- APA'da yalnızca dış replikasyonları raporlama standartlarından bahsedilmiştir.
- Dış replikasyonda, orijinal çalışmanın özellikleri yeni bir örneklem grubunda tekrarlanır.
- Dış replikasyon üç şekilde gerçekleşebilir:
 - Doğrudan replikasyon
 - Yaklaşık replikasyon
 - Kavramsal replikasyon

Meta-analiz makaleleri

- Meta-analiz makalelerinde, araştırmacılar bir konuyla ilgili mevcut araştırmalara dayanarak bir sentez yapar.

Derleme/Tarama makaleleri

- Derleme makaleleri, o ana kadar yayınlanmış olan çalışmaların bulgularının ya da kuramların alanyazına dayandırılarak özetlenmesini ve değerlendirilmesini içermektedir.

Kuramsal makaleler

- Kuramsal makalelerde yazarlar, varolan alanyazın üzerinden bir kuram ileri sürer.
- Derleme makaleleri ve kuramsal makaleler yapısal olarak çok benzer. Ancak kuramsal makaleler görgül bilgileri sadece kuramsal tartışmaları ileri götürecekse makalede kaynak gösterir.

Yöntemsel makaleler

- Yöntemsel makaleler
 - Yeni bir yöntemsel yaklaşımı tanıtabilir.
 - Varolan yöntemsel yaklaşımın değiştirilmesini kapsayabilir.
 - Nicel ve veri analitik yaklaşımlara ilişkin tartışmaları sunabilir.
- Yöntemsel makaleler yaklaşımı anlatabilmek için görgül veri sunabilir.
- Yöntemsel makalelerin hedef kitlesi genellikle alanlarında bilgi sahibi araştırmacılarıdır.
 - Önerilen araştırma yönteminin okuyucular tarafından kendi araştırmalarına uygulanabilirliğini değerlendirebilmeleri için detay içerir.
 - Yöntemsel makalelerde ileri düzey teknik konular (örn., türev, ispat, simülasyon detayları) makalenin ek kısmında verilmelidir.

Diğer makaleler

- Bu makale başlığı altında Őunlar yer almaktadır:
 - Kısa raporlar
 - Yorumlar
 - Önceden yazılmıŐ makalelerin yorumlanması ya da onlara cevap niteliğinde yazılmıŐ makaleler
 - Kitap incelemeleri
 - Anma yazıları
 - Editöre mektuplar

Öğrenci çalışmaları ve tezler

- Genellikle öğrenci ödevlerini, açıklamalı bibliyografyaları (annotated bibliographies), birçok makale türünü ve tepki yazılarını (reaction paper) içerir.

Çeşitli derslerimde kullandığım tepki yazısında yer alan sorulara ilişkin bir örnek:

Okuma Materyaline İlişkin Görüşler (Reaction Paper)

1. Okuduğunuz materyallerdeki temel görüşler nelerdir?
2. Yaptığınız okumaların önceki okumalarla ilişkileri nelerdir?
3. Okuma sonrası önemli gördüğünüz yerler nelerdir?
Söz konusu okumalardan yeni öğrendiğiniz en az üç şeyi belirtiniz.
4. Görüşlerinizi tamamen kendi ifadeleriniz ile belirtmeniz beklenmektedir.

Etik ve Yasal Standartlar

Etik ve Yasal Standartlar

- Etik ve yasal ilkeler, yapılan tüm bilimsel araştırma ve yazılan tüm metinlerin temelini oluşturur.
- Bu ilkeler, aşağıdaki hedeflere ulaşmak için tasarlanmıştır:
 1. Bilimsel bulguların doğruluğunun sağlanması
 2. Katılımcıların ve deneklerin haklarının ve iyilik hallerinin korunması
 3. Fikri mülkiyet haklarının korunması

Ayrıntılı bilgi için bkznz.: <https://www.apa.org/ethics/code>

1. Bilimsel bulguların doğruluğunun sağlanması

a. Çalışmanın etik ilkelere uygun şekilde planlanması

Ayrıntılı bilgi için bkz.: Institutional Review Board (IRB) <https://on.apa.org/2FuiPJ1> , Institutional Animal Care and Use Committee (IACUC) <https://www.aalas.org/iacuc>, <http://www.etikkurul.hacettepe.edu.tr>

b. Araştırma sonuçlarının etik ve doğru bir şekilde rapor edilmesi

c. Yayımlama sonrasında hatalar, düzeltmeler ve geri çekmeler

d. Veri saklama ve paylaşma

Açık verilerle ilişkili APA portalı: <https://osf.io/view/apa/>

e. Nitel araştırma için ek veri paylaşımı hususları

f. Verilerin yinelenen şekilde ve parça parça yayımlanması

g. İntihal ve öz-intihalin olası sonuçları

2. Araştırmalardaki katılımcıların ve deneklerin haklarının ve iyilik hallerinin korunması

- İnsanlarla gerçekleştirilen çalışmalarda
 - Her katılımcının anlayabileceği bir dille bilgilendirilmiş onam, rıza ya da izin alınmalı
 - Fiziksel, duygusal veya psikolojik zarardan, sömürücü ilişkilerden kaçınılmalı, araştırmacıların statüsü ya da otoritesi kullanılmamalı, katılım için uygunsuz teşvik kullanılmamalı, gerekçesi olmayan ya da fazla gecikmiş aldatma kullanılmamalı
 - Bilgilendirilmiş onamda yer almayan araştırmacılarla verileri paylaşmaktan kaçınılmalı
- Hayvan çalışmalarında da "insani" uygulamalar yapılmalı ve hayvan deneyleri etik kurullarından izin alınmalıdır.

Ayrıntılı bilgi için bkz.:

<http://www.etikkurul.hacettepe.edu.tr>,

Institutional Review Board (IRB) <https://on.apa.org/2FuiPJ1> ,

Institutional Animal Care and Use Committee (IACUC) <https://www.aalas.org/iacuc>

2. Araştırmalardaki katılımcıların ve deneklerin haklarının ve iyilik hallerinin korunması

Gizliliğin korunması

- Katılımcıların yazılı izni olmadıkça kimlik paylaşımı ya da kimliği belli edecek paylaşımlar kesinlikle yasaktır.
- Araştırmacılar, verilerin bazı yönlerini gizleyerek gizliliği koruyabilir.
- Katılımcıların kimliklerini gizlemek bazı durumlarda zorlayıcı olabilir. Bu konuda Veri Gizliliği Laboratuvarı'nın (Data Privacy Lab) önerilerine göz atılabilir. <https://dataprivacylab.org/projects/index.html>

2. Araştırmalardaki katılımcıların ve deneklerin haklarının ve iyilik hallerinin korunması

Çıkar çatışması (Conflict of Interest)

- Kişisel, bilimsel, mesleki, yasal, mali veya farklı çıkar ilişkileri profesyonel etkileşimi olumsuz etkileyebilir.
 - Araştırmacılar için çıkar çatışması
 - Editör ve hakemler için çıkar çatışması

3. Fikri mülkiyet haklarının korunması

Yazarlık hakkı:

Çalışmaya “önemli” ölçüde katkıda bulunmak yazarlığa hak kazandırır.

3. Fikri mülkiyet haklarının korunması

Yazar sıralaması

- Araştırmacıların çalışmaya katkısı değerlendirilmeli ve ona göre yazar sıralaması yapılmalıdır.
- Tez çalışmalarından çıkan yayınlarda istisnai durumlar haricinde ğrenci birinci yazar olarak yazılmalıdır.
- Grup ödevlerinde öğrencilerin dev çalışmasına katkılarının eşit olduğu varsayılmaktadır. Böyle durumlarda yazar sıralaması alfabetik ya da ters alfabetik şekilde yapılmalıdır.

3. Fikri mülkiyet haklarının korunması

- Makale incelemesi sırasında editör ya da hakemler, makale metnini, üçüncü kişilerle paylaşmamalıdır.
- Eğer hakemlerden biri bir meslektaşından görüş alması gerektiğini düşünüyorsa, öncesinde mutlaka editöre bilgi vermelidir.

Yazarların yayımlanmamış makalelerdeki telif hakkı

- Amerika'da yazarlar, yayımlanmamış makalelerin yetkisiz kullanımına karşı federal kanunla korunmaktadır (1976 Telif Hakkı Yasası [Birleşik Devletler Yasası Başlık 17]).

<https://www.copyright.gov/registration/>

Türkiye'de;

- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan eserler, eserin yaratıldığı andan başlayan doğal bir korumadan yararlanır. Eserin herhangi bir kuruma kayıt (tescil) ettirilmesine ya da onaylatılmasına gerek yoktur.
- Ancak eser üzerindeki hakların korunması ve özellikle hak sahipliklerinin belirlenmesinde ispat kolaylığı sağlanması amacıyla bazı işlemlerin yapılması mümkündür.

<https://www.telifhaklari.gov.tr/Telif-Haklari>

3. Fikri mülkiyet haklarının korunması

✓	Etik uygunluk kontrol listesi
	Yayımlanmamış materyallerin kullanımı için yazılı izin aldınız mı?
	Kullandığınız makaleleri uygun şekilde alıntıladınız mı?
	Makalenizin Yöntem bölümünde çalışmanızın kurumsal Etik Komisyon ya da Etik Kurul Değerlendirmesi'ni rapor ettiniz mi?
	Kullandığınız bilgilendirilmiş onam, rıza ve / veya bilgi alma prosedürleri hakkında editör tarafından sorulabilecek soruları yanıtlamaya hazır mısınız?
	Hayvan çalışması yürüttüyseniz, hayvanların insani bakımı ve muamelesiyle ilgili editör tarafından sorulabilecek soruları yanıtlamaya hazır mısınız?
	Tüm yazarlar makaleyi gözden geçirdi ve içeriğinin sorumluluğu hakkında anlaştı mı?
	Katılımcıların gizliliğini yeterince korudunuz mu?
	Katılımcı verilerini, bilgilendirilmiş onamda belirtilen sözleşmeye uygun olarak paylaştınız mı?
	Çalışmanız bir klinik araştırmaysa ve kaydedildiyse, bunu yazar notunda ve metinde bildirdiniz mi?

“Yayınlamak” mı yoksa “ yayımlamak” mı?

Türk Dil Kurumu (TDK)

“Yayınlamak” diye bir sözcük bulunmamaktadır, doğrusu “ yayımlamak” tır.

<https://sozluk.gov.tr>

Yayımlamak:

1. Kitap, gazete, dergi vb. şeyleri basmak ve dağıtmak, neşretmek:
2. Dinlenilecek, görülecek şeyleri radyo ve televizyonla sunmak, bildirmek, duyurmak.
3. Bir yazıya, habere, resme gazetede yer vermek.
4. Resmen bildirmek, açıklamak, ilan etmek:

Yayın:

1. Basılıp satışa çıkarılan kitap, gazete vb., neşriyat.
2. Radyo ve televizyon aracılığıyla halka sunulan, duyurulan, iletilen eser, program, neşriyat.

to publish: **Yayımlamak**

to broadcast: ???